



בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

חשיבותה של כוונת הלב בעבודת ה'

לפרשת ניצבים (על פי שיעורים של הרב אהרון ליכטנשטיין זצ"ל והרב עזרא ביק)

1. **דברים כט, ט-יא:**
 "וְאַתֶּם נִצְבִים הַיּוֹם כְּלֶכֶם לִפְנֵי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם וְאַשְׁיֶכֶם שְׁבֻטֵיכֶם וְזִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל. טַפְכֶם נְשִׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ מִחֻטָּב עֲצִידְךָ עַד טָאֵב מִימֶיךָ. לְעִבְרְךָ בְּבְרִית ה' אֱ-לֹהֶיךָ וּבְאֵלֹתָו אֲשֶׁר ה' אֱ-לֹהֶיךָ כָּרַת עִמָּךְ הַיּוֹם."
רש"י על פסוק יב ד"ה והוא:
 ומדרש אגדה: למה נסמכה פרשת אתם ניצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים, חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם, ואמרו: מי יוכל לעמוד באלו?! התחיל משה לפייסם: אתם ניצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלייה והרי אתם קיימים לפניו.
2. **רמב"ן על פסוק ט ד"ה טעם:**
 ויתכן שכרת עוד עמם ברית כברית הראשונה אשר כרת אתם בהר סיני, שהקריב עליהם עולה ולקח חצי הדם לזרוק על המזבח וחצי הדם זרק על העם, אבל לא הוצרך להזכיר זה.
3. **דברים ל', ט"ו-ט"ז:**
 "וְרָאָה נְתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע: אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצּוֹךְ הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱ-לֹהֶיךָ לְלֶכֶת בְּדַרְכּוֹ וּלְשָׁמֵר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחַיִּיתָ וְרַבִּיתָ וּבִרְכָךָ ה' אֱ-לֹהֶיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אֶתָּה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:"
4. **דברים כ"ח, א':**
 "וְהָיָה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמָע בְּקוֹל ה' אֱ-לֹהֶיךָ לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצּוֹךְ הַיּוֹם..."
5. **דברים כ"ח, ט"ו:**
 "וְהָיָה אִם לֹא תִשְׁמָע בְּקוֹל ה' אֱ-לֹהֶיךָ לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתָיו..."
6. **דברים כ"ט, י"ז:**
 "וְכִן יֵשׁ בְּכֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ שְׁבֵט אֲשֶׁר לָבְבוּ פָנָה הַיּוֹם מֵעַם ה' אֱ-לֹהֵינוּ לְלֶכֶת לַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֵי

(ב) אמר רבה בר רב הונא: כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות, ומפתחות החיצונות לא מסרו לו - בהי עייל [כיצד ייכנס] !?

(ג) מכריז רבי ינאי: חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד [חבל על מי שבונה שער לחצר - וחצר אין לו]"

24. הגמרא ביומא דף עב ע"ב:

"אוי להם לשונאיהן של תלמידי חכמים שעוסקין בתורה ואין בהן יראת שמים... אמר להו רבא לרבנן: במטותא מיניכו, לא תירתון תרתי גיהנם [אמר להם רבא לתלמידי החכמים: בבקשה מכם, אל תירשו שני גיהנום (בלימוד תורה בלא יראת שמים)]. מאי דכתיב 'וזאת התורה אשר שם משה' זכה, נעשית לו סם חיים, לא זכה, נעשית לו סם מיתה".

25. רש"י על אתר (ד"ה תרתי):

"להיות יגעים ועמלים בתורה בעולם הזה ולא תקיימוה, ותיירשו גיהנם במותכם, ובחייכם לא נהניתם בעולמכם"

26. פסחים נע"ב:

"לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה"

27. הרמב"ן בהשגותיו לספר המצוות על מצוות "ולעבדו בכל לבבכם" (מצוה ה בספר המצוות):

"מצוות עשה שתהיה כל עבודתנו לא-ל יתעלה בכל לבבנו, כלומר, בכוונה רצויה שלמה לשמו ובאין הרהור רע, לא שנעשה המצוות בלי כוונה או על הספק אולי יש בהם תועלת".

28. דברים כ"ח מז-מח:

"תחת אשר לא עבדת את ה' א-להיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל, ועבדת את איביך אשר ישלחנו ה' בך ברעב ובצמא ובעירם ובחסר כל"

29. הרמב"ם:

"השמחה שישמח האדם בעשיית המצות ובאהבת הא-ל שציוה בהן - עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו, ראוי להפרע ממנו".

30. רש"י:

"ואם תאמרו: מה בידינו לעשות - אתה מעניש את הרבים על הרהורי היחיד ... והלוא אין אדם יודע טמונותיו של חברו?! אין אני מעניש אתכם על הנסתרות שהן לה' א-להינו והוא יפרע מאותו יחיד. אבל הנגלת - לנו ולבנינו לבער הרע מקרבנו, ואם לא נעשה דין בהם - ייענשו הרבים.

נקוד על לנו ולבנינו לדרוש: שאף על הנגלות לא ענש את הרבים עד שעברו את הירדן, משקיבלו עליהם את השבועה בהר גריזים ובהר עיבל, ונעשו ערבים זה לזה"

הגוים ההם פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה: והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשררות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה: לא יאבה ה' סלח לו כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ורבעה בו כל האלה הפתובה בספר הזה ומחה ה' את שמו מתחת השמים:"

16. הרמב"ן על דברים כ"ט, י"ח:

"הוא יתברך במחשבתו ויאמר בלבו שלום יהיה לי מכל אלה כאשר אלך בתאות לבי".

"או יהיה טעם כ"י" לאמר, יהיה לי שלום בעבור שאינני מקבל עלי השבועה, כי בשרירות לבי אלך כל ימי וכל חפצי אעשה"

17. דברים כ"ט, י"ט-כ"ו:

"לא יאבה ה' סלח לו כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ורבעה בו כל האלה הפתובה בספר הזה ומחה ה' את שמו מתחת השמים: והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל ככל אלות הברית הפתובה בספר התורה הזה:"

18. יחזקאל כ', ל"ב-ל"ג:

"והעלה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אמרים נהיה כגוים כמשפחות הארצות לשרת עץ ואבן: חי אני נאם אדני יה' אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוד עליכם:"

19. דברים כ"ט, כ"ח:

"הנסתרת לה' א-להינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת:"

20. הרב עזרא ביק:

לסיכום, פרשת ניצבים (כמו גם שתי הפרשיות שלאחריה) עוסקת בלב שחייב לעמוד מאחורי התורה, במצב הפנימי של האדם המסתתר מתחת לאזרח שומר-החוק. משה עושה מאמץ של הדקה האחרונה, לאחר כריתת הברית, להטמיע את התורה באנשים שיהיו אלו שימלאו באמת אחר המסר של הברית. אנו מבינים כעת מדוע משתמשת פרשת ניצבים בשפה כה פיוטית. משה מדבר אל הלב, לא אל השכל. על המילים לעבור מפיכם אל ליבכם, "לעשות".

21. דברים ל' טו:

"ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע".

22. יחזקאל כ', כב:

"וגם אני נתתי להם חקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם"

23. הגמרא בשבת דף ל"א ע"ב:

"(א) משל לאדם שאמר לשלוחו: העלה לי כור חיטין לעלייה. הלך והעלה לו. אמר לו: עירבת לי בהן קב חומטון [חומר משמר]? אמר לו: לאו. אמר לו: מוטב אם לא העליתה..."